

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

16. listopadu 2017*

„Kasační opravný prostředek – Rozhodčí doložka – Šestý rámcový program pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace (2002 – 2006) – Vrácení části záloh vyplacených navrhovatelce – Paušální náhrada škody“

Ve věci C-250/16 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 2. května 2016,

Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH, se sídlem v Ottobrunnu (Německo), zastoupená M. Núñez Müllerem, Rechtsanwalt,

navrhovatelka,

příčemž další účastníci řízení je:

Evropská komise, zastoupená T. Maxian Ruschem a F. Moro, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení A. Borg Barthet (zpravodaj), vykonávající funkci předsedy senátu, M. Berger a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Kasačním opravným prostředkem se společnost Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH domáhá zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 19. února 2016, Ludwig-Bölkow-Systemtechnik v. Komise (T-53/14, nezveřejněný, dále jen „napadený rozsudek“, EU:T:2016:88), kterým Tribunal částečně vyhověl její žalobě znějící na určení, že Evropská komise po ní neoprávněně požadovala vrácení záloh vyplacených na základě tří smluv, a dále, že navrhovatelka nebyla povinna zaplatit Komisi paušální náhradu škody.

Skutečnosti předcházející sporu:

- 2 Skutečnosti předcházející sporu jsou shrnuty v bodech 1 až 19 napadeného rozsudku následovně:
 - „1 Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2321/2002 ze dne 16. prosince 2002 o pravidlech pro účast podniků, výzkumných středisek a vysokých škol a pro šíření výsledků výzkumu k provádění šestého rámcového programu Evropského společenství (2002 – 2006) (Úř. věst. [2002,] L 355, s. 23), a v rámci definovaném rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 1513/2002/ES ze dne 27. června 2002 o šestém rámcovém programu Evropského společenství pro výzkum, technický rozvoj a demonstrace přispívajícím k vytvoření Evropského výzkumného prostoru a k inovacím (2002 – 2006) (Úř. věst. [2002,] L 232, s. 1) uzavřela Komise Evropských společenství tři grantové smlouvy mimo jiné se žalobkyní [Ludwig-Bölkow-Systemtechnik], která je poradenskou společností v oblasti technologií a strategií především se zaměřením na energii, mobilitu a udržitelnost.
 - 2 V případě první smlouvy týkající se projektu nazvaného ‚Development of a harmonised »European Hydrogen Energy Roadmap« by a balanced group of partners from industry, European regions and technical and socio-economic scenario and modelling experts‘ (vývoj harmonizovaného ‚evropského plánu pro vodíkovou energii‘ skupinou vyváženě složenou z partnerů z oblasti průmyslu, evropských regionů a odborníků pro technické a socioekonomické scénáře a modely) (dále jen ‚projekt HyWays‘), jakož i druhé smlouvy týkající se projektu nazvaného ‚Handbook for Approval of Hydrogen Refuelling Stations‘ (příručka pro schválení vodíkových čerpacích stanic) (dále jen ‚projekt HyApproval‘) vykonávala žalobkyně činnost koordinátorky. V případě třetí smlouvy týkající se projektu ‚Harmonisation of Standards and Regulations for a sustainable Hydrogen and Fuel Cell Technology‘ (harmonizace norem pravidel pro udržitelnou vodíkovou technologii a technologii palivových článků) (dále jen ‚projekt HarmonHy‘) představovala pouze jednu ze smluvních stran konsorcia.
 - 3 Na tyto smlouvy se podle článku 12 každé z těchto smluv použije belgické právo.
 - 4 Článek 13 uvedených smluv obsahuje rozhodčí doložku, jež stanoví, že výlučnou pravomoc rozhodovat o sporech mezi Komisí a smluvními stranami ohledně platnosti, provádění nebo výkladu těchto smluv má Tribunal.
 - 5 Všeobecné podmínky, které jsou podle článku 14 každé ze smluv jejich nedílnou součástí, obsahují první část, jež se týká zejména provádění dotčených projektů, ukončení smluv a odpovědnosti (body II.2 až II.18), druhou část upravující finanční ustanovení a kontroly, audity, vrácení částek a sankce (body II.19 až II.31) a třetí část o právech duševního vlastnictví (body II.32 až II.36).

- 6 Bod II.19 odst. 1 všeobecných podmínek definuje výdaje, které lze financovat ze strany Evropské unie, a stanoví, že:

„Finančně uznatelné náklady vynaložené na provádění projektu musí splňovat následující podmínky:

- a) musí být skutečně vynaložené, hospodářsky racionální a nezbytné pro uskutečnění projektu;
- b) musí být stanoveny v souladu s obvyklými zásadami účetnictví jednotlivých smluvních stran;
- c) musí vzniknout v době trvání projektu, jak je vymezena v čl. 4 odst. 2 [...];
- d) musí být zaznamenány v účetnictví smluvní strany, která je vynaložila, nejpozději ke dni vydání osvědčení o auditu uvedeného v bodě II.26. Účetní postupy používané k zaznamenání výdajů a příjmů musí dodržovat účetní pravidla státu, v němž má daná smluvní strana sídlo, a umožňovat přímé srovnání výdajů a příjmů vynaložených na uskutečnění projektu a všech výkazů o jednotlivých činnostech smluvní strany [...].“

- 7 Bod II.19 odst. 2 písm. a) až h) všeobecných podmínek zmiňuje osm kategorií nákladů, jež nelze financovat. Bod II.19 odst. 2 písm. i) dodává, že náklady uznatelnými k financování nejsou všechny náklady, které nesplňují podmínky stanovené v odstavci 1.

- 8 Body II.20 a II.21 všeobecných podmínek vymezují dva typy nákladů uznatelných k financování za podmínek stanovených v bodě II.19, a to zaprvé přímé náklady bezprostředně související s projekty a zadruhé náklady nepřímé, které s projekty přímo nesouvisí, avšak lze je identifikovat a doložit v účetním systému smluvní strany jako náklady vynaložené v souvislosti s přímými náklady.

- 9 Bod II.22 odst. 1 všeobecných podmínek stanoví tři modely vykazování nákladů, mezi nimiž se nachází model veškerých nákladů, který se používá k započtení přímých a nepřímých uznatelných nákladů smluvních stran, a model veškeré náklady-paušální sazba používaný smluvními stranami k započtení uznatelných přímých nákladů a paušální sazby pro nepřímé náklady. Tato paušální sazba činí 20 % všech přímých nákladů po odečtení nákladů na subdodavatelské smlouvy, čímž jsou pokryty všechny nepřímé náklady vzniklé smluvní straně v rámci projektu.

- 10 Bod II.24 odst. 2 druhý pododstavec všeobecných podmínek stanoví, že finanční příspěvek ze strany Unie nemůže být pro smluvní strany zdrojem zisku.

- 11 Podle bodu II.29 odst. 1 všeobecných podmínek může Komise kdykoli v průběhu smlouvy a do pěti let po skončení projektu provést audit. Tyto audity se mohou týkat vědeckých, finančních, technologických nebo jiných aspektů, jako jsou zásady účetnictví a řízení, jež se vztahují k řádnému provedení projektu a smlouvy.

- 12 Bod II.30 všeobecných podmínek zní následovně:

„Aniž jsou dotčena jiná opatření stanovená v této smlouvě, smluvní strany se dohodly, že [Unie] je k ochraně svých finančních zájmů oprávněna požadovat po smluvní straně, jejíž výdaje se ukázaly být nadměrné a která v důsledku toho obdržela neoprávněný finanční příspěvek [Unie], paušální náhradu škody. Paušální náhrada škody musí být zaplacena vedle vrácení neoprávněného finančního příspěvku smluvní stranou.

1. Výše paušální náhrady škody se řídí výší nadměrného výdaje a neoprávněné části příspěvku [Unie]. Výše paušální náhrady škody se stanoví na základě následujícího vzorce:

$$\text{Paušální náhrada škody} = \text{neoprávněně získaný finanční příspěvek} \times (\text{nadměrný výdaj/požadovaná celková částka})$$

Při výpočtu jakékoli paušální náhrady škody se zohlední pouze období, které je rozhodné pro příspěvek [Unie] požadovaný smluvní stranou za toto období. Nevypočítává se ve vztahu k celkovému příspěvku [Unie].

2. Komise informuje smluvní stranu, kterou považuje za dlužníka paušální náhrady škody, o svém požadavku doporučeným dopisem s doručenkou. Smluvní strana musí na žádost o paušální náhradu škody [Unie] odpovědět ve lhůtě 30 dnů.
 3. Postup vrácení neoprávněně získaného finančního příspěvku a úhrady paušální náhrady škody bude stanoven v souladu s ustanoveními bodu II.31.
 4. Komise je oprávněna požadovat za jakýkoliv nadměrný výdaj zjištěný po uplynutí doby platnosti smlouvy odškodnění v souladu s ustanoveními odstavců 1 až 6.
 5. Ustanovení tohoto článku se použijí, aniž jsou dotčeny správní nebo finanční sankce, které Komise může uložit jakékoliv smluvní straně porušující smlouvu v souladu s finančním nařízením, nebo jakákoliv jiná nápravná občanskoprávní opatření, která jsou [Unie] nebo jiná smluvní strana oprávněny využít. Mimoto nevyklučují uvedená ustanovení možnost trestního stíhání orgány členských států.
 6. V souladu s finančním nařízením lze navíc uložit jakékoliv smluvní straně, která závažně porušila své smluvní povinnosti, finanční sankce ve výši mezi 2 % a 10 % výše finančního příspěvku, který obdržela od [Unie]. V případě opakovaného porušení v pěti letech po prvním porušení může procentní sazba činit 4 až 20 %.
- 13 V únoru 2008 provedla Komise na základě bodu II.29 všeobecných podmínek audit řádného provádění sporných smluv.
 - 14 Dne 17. března 2011 předala Komise žalobkyni návrh zprávy o auditu. Žalobkyně se k uvedenému návrhu vyjádřila v dopisech ze dne 21. a 22. dubna 2011.
 - 15 Dne 25. července 2011 předala Komise žalobkyni konečnou verzi zprávy o auditu. V této zprávě byl obsažen závěr, že uznatelné personální náklady žalobkyně jsou příliš vysoké. Dále byly podle této zprávy náklady na výzkum nesprávně klasifikovány jako náklady na řízení. Konečně nebyly podle zprávy vykázány úroky ze záloh v celkové výši 1 707,40 eura.
 - 16 U všech tří smluv, které byly k tomuto datu splněny a u nichž byla vyplacena celková částka finančního příspěvku Unie, informovala Komise žalobkyni, že jí zasílá oznámení o dluhu.
 - 17 Korespondence mezi žalobkyní a Komisí nadále pokračovala v období od 10. srpna 2011 do 11. listopadu 2013, během něhož se strany přely v otázce závěrů konečné zprávy o auditu.
 - 18 Dne 9. prosince 2013 zaslala Komise žalobkyni několik oznámení o dluhu. Z těchto oznámení vyplývá, že částka požadovaná Komisí zpět činí 218 539,62 eura u projektu HyWays, 75 407,06 eura u projektu HyApproval a 47 128,39 eura u projektu HarmonHy. Komise požadovala po žalobkyni také paušální náhradu škody podle bodu II.30 všeobecných podmínek, a to ve výši 60 402,30 eura u projektu HyWays, 11 019,61 eura u projektu HyApproval a 10 002,17 eura u projektu HarmonHy.
 - 19 Po podání žaloby vystavila Komise ve prospěch žalobkyně dobropisy č. 3 233 150 004, č. 3 233 150 005 a č. 3 233 150 006 ve výši 108 753,52 eura, 10 875,35 eura a 23 404,88 eura.“

Žaloba podaná k Tribunálu a napadený rozsudek

- 3 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 20. ledna 2014 podala navrhovatelka žalobu znějící na určení, že zaprvé Komise nevypočítala náklady na všechny tři projekty v souladu se smluvními ustanoveními, zadruhé v rámci projektu HyWays byla částka finančního příspěvku Unie, který navrhovatelka získala, nižší než částka, která byla uvedena ve dvou oznámeních o dluhu vydaných Komisí, zatřetí Komise nesprávně překvalifikoval náklady na řízení na náklady na výzkum u projektu HyApproval, začtvrté

navrhovatelka neměla povinnost zaplatit Komisi v rámci tří projektů paušální náhradu škody a konečně zapáté Komise chybně vydala sporná oznámení o dluhu, jelikož částky dlužné navrhovatelkou jsou nižší než částky v nich uvedené.

- 4 Na podporu žaloby předložila navrhovatelka v podstatě čtyři žalobní důvody. První žalobní důvod vycházel z nesprávného rozhodnutí Komise, jímž odmítla akceptovat metodu výpočtu nákladů na projekt navrženou navrhovatelkou. V rámci druhého žalobního důvodu navrhovatelka tvrdila, že Komise měla chybně za to, že navrhovatelka získala v rámci projektu HyWays finanční příspěvek ve výši 604 240,79 eura. Třetí žalobní důvod se týkal nesprávného překvalifikování některých nákladů, které vznikly v rámci smlouvy na projekt HyApproval. Konečně čtvrtý žalobní důvod vycházel z neoprávněnosti požadavku Komise na zaplacení paušální náhrady škody.
- 5 Tribunál rozhodl, že o druhé a třetí části návrhových žádání již není třeba rozhodovat, jelikož Komise vydáním dobropisů č. 3 233 150 004 a č. 3 233 150 006 uznala opodstatněnost nároků navrhovatelky.
- 6 První návrhové žádání navrhovatelky týkající se metody výpočtu nákladů na projekt Tribunál zamítl. Konkrétně v bodě 58 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise právem odmítla metodu vykazování nákladů upřednostňovanou navrhovatelkou, jelikož tato metoda vede k vykázání nákladů, které nebyly skutečně vynaloženy a nebyly hospodářsky racionální ani nezbytné pro provedení projektu ve smyslu bodu II.19 odst. 1 písm. a) všeobecných podmínek.
- 7 U čtvrté části návrhových žádání ohledně paušální náhrady škody Tribunál zkoumal, zda Komise použila za okolností projednávaného případu bod II.30 všeobecných podmínek v souladu s pravidly belgického občanského zákoníku o použití sankčních ujednání. V návaznosti na toto posouzení dospěl k závěru, že je třeba na základě článku 1231 belgického občanského zákoníku částky paušální náhrady škody dlužné navrhovatelkou snížit na částku odpovídající 10 % jí neoprávněně získaných záloh.

Návrhová žádání účastnic řízení

- 8 Navrhovatelka v kasačním opravném prostředku navrhuje, aby Soudní dvůr:
 - zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž Tribunál zamítl první a pátou část návrhových žádání navrhovatelky;
 - zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž Tribunál rozhodl, že částky dlužné navrhovatelkou z titulu paušální náhrady škody se snižují na částku odpovídající 10 % záloh, které musí být vráceny v rámci projektů HyWays, HyApproval a HarmonHy, a rozhodl, že navrhovatelka nemusí z titulu paušální náhrady škody vracet žádnou částku;
 - zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž Tribunál uložil navrhovatelce nést vlastní náklady řízení, a
 - uložil Komisi náhradu nákladů řízení o kasačním opravném prostředku a řízení v prvním stupni.
- 9 Komise navrhuje, aby byl kasační opravný prostředek zamítnut a navrhovatelce uložena náhrada nákladů řízení.
- 10 Komise má za to, že je kasační opravný prostředek nepřipustný, jelikož se týká rozdělení výdajů, o kterém rozhodl Tribunál v napadeném rozsudku v souvislosti s druhou a třetí částí návrhových žádání žaloby, u nichž Tribunál konstatoval, že nebude vydáno rozhodnutí ve věci samé.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

K návrhovým žádáním kasačního opravného prostředku v rozsahu, v němž se týkají sporných smluv

- 11 Na podporu svého kasačního opravného prostředku předkládá navrhovatelka pět důvodů kasačního opravného prostředku, které vycházejí z nedostatečného odůvodnění, porušení zásady dobré víry, zkreslení důkazů, porušení článků 1162, 1134 a 1135 belgického občanského zákoníku a nesprávného právního posouzení při uložení paušální náhrady škody.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastnic řízení

- 12 V rámci prvního důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál v bodech 51, 55 a 58 napadeného rozsudku porušil povinnost uvést odůvodnění, když odmítl metodu výpočtu hodinové sazby, kterou použila, z důvodu, že tato metoda vede k vyšším nákladům, „které nebyly skutečně vynaloženy, nejsou hospodářsky racionální ani nezbytné k provedení projektu“, a navíc znamená, že se Komise „bude podílet na krytí všech nákladů navrhovatelky, bez ohledu na jakoukoli analýzu jejich souvislosti s projekty“.
- 13 Navrhovatelka uvádí, že důvody obsažené v těchto bodech jsou nesrozumitelné, jelikož kvocient, který upřednostnila (náklady/započítatelné hodiny práce), vykazuje mnohem užší vztah k projektům uvedeným ve smlouvách než kvocient použitý Komisí [náklady/celkový počet (započítatelných či nezapočítatelných) hodin práce]. Posledně uvedený kvocient totiž podle názoru navrhovatelky zahrnuje nejen další projekty, ale také veškeré hodiny práce, které nemají souvislost s projekty.
- 14 V replice navrhovatelka uvádí, že informace získané v rámci sledování projektu a jeho zlepšování zajišťují a vylepšují kvalitu všech projektů, včetně těch sporných. Z toho vyplývá, že náklady na sledování projektu a jeho zlepšování jsou uznatelnými výdaji podle bodu II.19 odst. 1 a bodu II.20 odst. 1 všeobecných podmínek.
- 15 Podle názoru Komise musí být tento důvod zamítnut.

– Závěry Soudního dvora

- 16 Je třeba připomenout, že povinnost odůvodnění stanovená v článku 296 SFEU představuje podstatnou formální náležitost, která musí být odlišena od otázky opodstatněnosti odůvodnění, která je součástí posouzení materiální legality sporného aktu. Odůvodnění rozhodnutí je totiž formálním vyjádřením důvodů, na kterých toto rozhodnutí spočívá. Jestliže jsou tyto důvody stíženy vadami, je jimi stížena materiální legalita rozhodnutí, avšak nikoli jeho odůvodnění, které může být dostačující, i když obsahuje vadné důvody. Z toho vyplývá, že výtky a argumenty směřující ke zpochybnění opodstatněnosti aktu nejsou relevantní v rámci důvodu kasačního opravného prostředku, který se týká neexistence nebo nedostatečnosti odůvodnění (rozsudek ze dne 18. června 2015, Ipatau v. Rada, C-535/14 P, EU:C:2015:407, bod 37 a citovaná judikatura).
- 17 Pokud lze argumenty navrhovatelky předložené na podporu prvního důvodu kasačního opravného prostředku chápat tak, že jimi má být zpochybněna opodstatněnost posouzení metody výpočtu hodinové sazby Tribunálem nebo vznesena výtky, že Tribunál v bodech 51, 55 a 58 napadeného rozsudku odůvodnil své posouzení rozporně a nejednoznačně, musí být tyto argumenty odmítnuty jako neopodstatněné.

- 18 Tribunál totiž v bodech 46 až 48 tohoto rozsudku připomněl zvláštnosti financování poskytovaného Unii v rámci grantových smluv a poté z hlediska těchto charakteristik zkoumal, zda Komise právem odmítla metodu určení uznatelných nákladů použitou navrhovatelkou s odůvodněním, že není v souladu se smluvními ustanoveními.
- 19 V bodě 51 uvedeného rozsudku Tribunál uvedl, že metoda výpočtu navrhovatelky „vede k vyloučení některých hodin odpracovaných jejími spolupracovníky z výpočtu hodinové sazby, jako jsou například hodiny související se sledováním projektu, jeho zlepšováním, účastí na konferencích, získáváním klientů a péčí o kontakty s nimi, z důvodu, že nejsou určeny k poskytování služeb všem příkazcům, a nelze je tedy započítat“. Podle Tribunálu „z toho vyplývá, že základ sloužící jako jmenovatel je nižší než základ tvořený všemi hodinami práce zaměstnanců, a hodinová sazba je tedy v důsledku toho vyšší“, takže „při jejím použití na skutečně odpracované hodiny v rámci projektů vede k vyššímu vykázání nákladů“.
- 20 V bodě 55 napadeného rozsudku Tribunál poukázal na to, že „snížení základu výpočtu hodinové sazby a z toho plynoucí zvýšení částky uznatelných nákladů vedou k tomu, že se Komise bude podílet na krytí všech nákladů navrhovatelky, bez ohledu na jakoukoli analýzu jejich souvislosti s projekty financovanými Unii“. Tribunál z toho v bodě 56 napadeného rozsudku vyvodil, že „takový přístup lze sice legitimně uznat v rámci klasické smlouvy o poskytování služeb [...], avšak není slučitelný se zvláštnostmi dotčených grantových smluv“.
- 21 Z toho vyplývá, že Tribunál považoval za rozhodující zjistit nikoli to, zda kvocient, který navrhovatelka použila, vykazuje úzký vztah k dotčeným projektům v grantových smlouvách, ale zda při použití uvedeného kvocientu budou náklady rozděleny na všechny hodiny práce, což zaručuje, že z unijního rozpočtu nebudou financovány náklady na sledování projektu a jeho zlepšování, na účast na konferencích, získávání klientů a péči o kontakty s nimi.
- 22 Tribunál si tedy nijak neprotiřečil, když v bodě 58 napadeného rozsudku konstatoval, že Komise právem odmítla metodu vykazování nákladů upřednostňovanou navrhovatelkou z důvodu, že vede k vykázání nákladů, které nebyly skutečně vynaloženy a nebyly hospodářsky racionální ani nezbytné k provedení projektu ve smyslu bodu II.19 všeobecných podmínek.
- 23 Z toho vyplývá, že první důvod kasačního opraveného prostředku musí být zamítnut.

K druhému důvodu kasačního opraveného prostředku

– Argumentace účastnic řízení

- 24 V rámci svého druhého důvodu kasačního opraveného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál tím, že neuznal, že Komise porušila obecnou zásadu dobré víry, jíž se musí řídit vztahy mezi unijními orgány a subjekty na trhu, tuto zásadu sám porušil.
- 25 V první části druhého důvodu kasačního opraveného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Komise porušila uvedenou zásadu, když v bodě II.19 a násl. všeobecných podmínek neupřesnila způsob, jakým má její smluvní partner vypočítat uznatelné náklady. Navrhovatelka uvádí, že Komise pouze formulovala obecné zásady a odkázala v bodě II.19 odst. 1 písm. b) všeobecných podmínek na běžné účetní zásady smluvního partnera. Dále poznamenává, že zásada dobré víry je součástí obecných zásad unijního práva stanovených Soudním dvorem. V tomto ohledu odkazuje na několik rozsudků, mezi nimiž i na rozsudek ze dne 12. července 1957, Algera a další v. Assemblée commune (7/56 a 3/57 až 7/57, EU:C:1957:7, s. 114 a 115), jakož i ze dne 29. dubna 2004, IPK-München a Komise (C-199/01 P a C-200/01 P, EU:C:2004:249, bod 78).

- 26 Ve druhé části druhého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka uvádí, že tuto zásadu porušil Tribunál rovněž tím, že v bodech 50 až 63 napadeného rozsudku odmítl metodu výpočtu hodinové sazby, kterou upřednostňovala, a tím, že se v bodě 59 tohoto rozsudku omezil na konstatování, že odkaz na model celkových nákladů není s to prokázat soulad jí použité metody výpočtu zejména s bodem II.19 odst. 1 písm. a) všeobecných podmínek.
- 27 Podle názoru Komise má být druhý důvod kasačního opravného prostředku v první řadě odmítnut jako nepřípustný a podpůrně zamítnut jako neopodstatněný.

– Závěry Soudního dvora

- 28 Stran první části druhého důvodu kasačního opravného prostředku vycházejícího z porušení unijněprávní zásady dobré víry Komise je třeba konstatovat, že svými argumenty předloženými na jeho podporu navrhovatelka pouze zpochybňuje rozhodnutí Komise. Takové argumenty, které nesměřují proti napadenému rozsudku, jsou v rámci kasačního opravného prostředku nepřipustné.
- 29 Pokud jde o druhou část tohoto důvodu vycházející z porušení unijněprávní zásady dobré víry Tribunálem, je třeba připomenout, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že umožnit účastníku řízení vznést poprvé před Soudním dvorem důvod, který nevznesl před Tribunálem, by ve výsledku znamenalo umožnit mu předložit Soudnímu dvoru širší spor než ten, o kterém měl rozhodovat Tribunál. V rámci kasačního opravného prostředku je pravomoc Soudního dvora v zásadě omezena na přezkum posouzení provedeného Tribunálem, týkajícího se důvodů, které před ním byly projednány. Nicméně argument, který nebyl vznesen v prvním stupni, nelze považovat za nový důvod, který je nepřípustný ve fázi kasačního opravného prostředku, pokud představuje pouze rozšíření argumentace již uvedené v rámci žalobního důvodu předloženého v žalobě před Tribunálem (rozsudek ze dne 28. července 2016, Tomana a další v. Rada a Komise, C-330/15 P, nezveřejněný, EU:C:2016:601, bod 33, jakož i citovaná judikatura).
- 30 Vzhledem k tomu, že touto druhou částí uvedeného důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál měl uznat, že Komise porušila zásadu dobré víry, je nutno konstatovat, že takové argumenty nebyly vzneseny před Tribunálem. Tato část je tedy nová a musí být považována za nepřípustnou.
- 31 Druhý důvod kasačního opravného prostředku musí být tedy odmítnut jako nepřípustný.

Ke třetímu důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastnic řízení

- 32 V rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že zkreslil důkazy.
- 33 V rámci první části tohoto důvodu navrhovatelka tvrdí, že Tribunál zkreslil důkazy a skutečnosti, které předložila na podporu svých argumentů, tím, že měl v bodech 55, 56 a 58 napadeného rozsudku za to, že metoda vykazování nákladů použitá navrhovatelkou vedla k tomu, že navrhovatelka vykázala náklady, které nebyly skutečně vynaloženy a které nebyly hospodářsky racionální ani nezbytné pro provedení projektů, a nelze je tedy považovat za uznatelné náklady na uskutečnění dotčeného projektu. V tomto ohledu navrhovatelka upřesňuje, že Tribunál v bodě 46 tohoto rozsudku připomněl, že „uznatelné náklady nemohou vést k dosažení zisku smluvní strany“. Navrhovatelka přitom v rámci své žaloby v prvním stupni tvrdila, že její metoda výpočtu nevede k dosažení zisku, ale že naopak

umožňuje nanejvýš pokrytí nákladů souvisejících s projekty, zatímco metoda výpočtu Komise jí způsobuje velké ztráty. Dále podle navrhovatelky odůvodnění obsažené v bodě 58 uvedeného rozsudku vychází z nesprávného skutkového základu, který je v rozporu s tím, který předložila a prokázala.

- 34 Ve druhé části uvedeného důvodu navrhovatelka Tribunálu vytýká, že rozhodl, aniž získal důkazy o jí použité metodě výpočtu, že dosáhla zisku a že chybí dostatečně úzký vztah mezi uplatňovanými náklady a dotčenými projekty.
- 35 V rámci třetí části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že nedefinoval, co se rozumí „veškerými náklady“, když v bodě 55 napadeného rozsudku uvedl, že metoda výpočtu navrhovatelky vede k tomu, že se Komise „bude podílet na krytí veškerých nákladů navrhovatelky“.
- 36 Konečně ve čtvrté části třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál zjevně zkreslil argumenty Komise, když v bodě 61 napadeného rozsudku označil výklad bodu II.19 a násl. všeobecných podmínek za „jasný“. Výklad těchto podmínek byl přitom nejednoznačný i pro samotnou Komisi, jelikož ta u čitatele zlomku hodinové sazby brala v úvahu buď „náklady na personál“, nebo „veškeré náklady“.
- 37 Podle názoru Komise musí být třetí důvod kasačního opravného prostředku zamítnut.

– Závěry Soudního dvora

- 38 Podle ustálené judikatury je jedině Tribunál příslušný zjistit skutkový stav, kromě případu, kdy by věcná nesprávnost jeho zjištění vyplývala z písemností ve spise, které mu byly předloženy, jakož i posoudit předložené důkazy. Zjištění tohoto skutkového stavu a posouzení těchto důkazů, s výhradou případu jejich zkreslení, tedy nepředstavuje právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (rozsudek ze dne 29. října 2015, Komise v. ANKO, C-78/14 P, EU:C:2015:732, bod 22 a citovaná judikatura).
- 39 Namítá-li navrhovatel, že Tribunál zkreslil důkazy, musí na základě článku 256 SFEU, čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 168 odst. 1 písm. d) jednacího řádu Soudního dvora přesně uvést skutečnosti, které Tribunál zkreslil, a prokázat pochybení v analýze, která podle něj vedla Tribunál k tomuto zkreslení. Podle ustálené judikatury Soudního dvora pak zkreslení musí zjevně vyplývat z písemností ve spise, aniž je nutné provést nové posouzení skutkového stavu a důkazů (rozsudek ze dne 30. listopadu 2016, Komise v. Francie a Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, bod 99, jakož i citovaná judikatura).
- 40 Ačkoli se v rámci třetího důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka dovolává zkreslení důkazů, je třeba konstatovat, že svou první a čtvrtou částí, které byly předloženy na podporu uvedeného důvodu, navrhovatelka pouze kritizuje skutková posouzení, která Tribunál provedl v bodech 55, 56 a 58 napadeného rozsudku, podle nichž její metoda výpočtu vede k vykázání nákladů, které nebyly skutečně vynaloženy ani nebyly hospodářsky racionální a nezbytné pro provedení dotčených projektů, jakož i v bodě 61 napadeného rozsudku, podle nichž jsou body II.19 až II.21 všeobecných podmínek jasné. Navrhovatelka chce ve skutečnosti dosáhnout toho, aby Soudní dvůr v tomto ohledu znovu posoudil skutkový stav, aniž uvádí, jaké důkazy Tribunál údajně zkreslil. První a čtvrtá část třetího důvodu kasačního opravného prostředku musí být tedy prohlášeny za nepřipustné.
- 41 Pokud jde o druhou část tohoto důvodu kasačního opravného prostředku, nelze Tribunálu vytýkat, že neshromáždil nezbytné důkazy, jelikož je na navrhovatelce, aby případně předložila všechny důkazy na podporu a k podložení svých argumentů v rámci žaloby, kterou podala k Tribunálu (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 30. června 2015, Evropaïki Dynamiki v. Komise, C-575/14 P, nezveřejněné, EU:C:2015:443, bod 21).

- 42 Stran třetí části třetího důvodu kasačního opravného prostředku, kterou navrhovatelka Tribunálu vytýká, že nedefinoval výraz „veškeré náklady“ obsažený v bodě 55 napadeného rozsudku, postačí konstatovat, že toto tvrzení je v rámci důvodu vycházejícího ze zkreslení důkazů obtížně pochopitelné a irelevantní, jelikož se nevztahuje k některému z důkazů.
- 43 Z toho vyplývá, že třetí důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut zčásti jako nepřípustný a zčásti jako neopodstatněný.

Ke čtvrtému důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastnic řízení

- 44 V rámci čtvrtého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál porušil články 1162, 1134 a 1135 belgického občanského zákoníku, když v bodě 61 napadeného rozsudku rozhodl, že výklad bodů II.19 až II.21 všeobecných podmínek je jednoznačný, pokud jde o spornou metodu určení nákladů, takže nebylo třeba použít zásady belgického občanského práva.
- 45 Navrhovatelka v této souvislosti tvrdí, že Komise měla před uzavřením dotčených smluv jasně stanovit způsoby určení nákladů. Poukazuje na to, že tato upřesnění nebyla poskytnuta, takže smlouvy jsou v tomto ohledu vágní. Měly být tedy vyloženy z hlediska výše uvedených ustanovení belgického práva, která stanoví, že smlouva se v případě pochybnosti o jejím výkladu vykládá v neprospěch toho, kdo povinnost stanovil, a ve prospěch toho, kdo se k povinnosti zavázal, a že smluvní strany podléhají povinnosti plnění smluv v dobré víře. Podle navrhovatelky měl Tribunál rozhodnout, že metoda výpočtu hodinové sazby, kterou navrhla, je slučitelná se všeobecnými podmínkami dotčených smluv a výše uvedenými ustanoveními belgického občanského zákoníku. Tribunál měl tedy za těchto podmínek dospět k závěru o rozporu sporných oznámení o dluhu se smlouvami a prohlásit je tak za protiprávní.
- 46 Navrhovatelka v tomto ohledu dále poznamenává, že podle judikatury Soudního dvora a zejména rozsudku ze dne 26. února 2015, Planet v. Komise (C-564/13 P, EU:C:2015:124, bod 21) je výklad a použití článků 1162, 1134 a 1135 belgického občanského zákoníku, jakožto ustanovení vnitrostátního práva použitelného na smlouvy na základě rozhodčí doložky, právní otázkou, kterou lze předložit Soudnímu dvoru v rámci kasačního opravného prostředku.
- 47 Podle názoru Komise musí být čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku odmítnut jako nepřípustný nebo irelevantní.

– Závěry Soudního dvora

- 48 Čtvrtým důvodem kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že v bodě 61 napadeného rozsudku nepoužil články 1162, 1134 a 1135 belgického občanského zákoníku z důvodu, že definice přímých a nepřímých uznatelných nákladů obsažená v bodech II.19 až II.21 všeobecných podmínek je jasná, a proto není třeba použít zásady belgického soukromého práva týkající se výkladu smluv.
- 49 Je však třeba konstatovat, že tím navrhovatelka ve skutečnosti zpochybňuje výklad bodů II.19 až II.21 všeobecných podmínek grantových smluv, v rámci kterého měl Tribunál za to, že jsou jasné. Výklad smluvního ustanovení Tribunálem přitom představuje skutkovou otázku, kterou nelze jako takovou předložit k přezkumu Soudnímu dvoru v rámci kasačního opravného prostředku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. října 2015, Komise v. ANKO, C-78/14 P, EU:C:2015:732, bod 23).
- 50 Z toho vyplývá, že čtvrtý důvod kasačního opravného prostředku musí být odmítnut jako nepřípustný.

K pátému důvodu kasačního opravného prostředku

– Argumentace účastnic řízení

- 51 V první části předložené na podporu pátého důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka tvrdí, že Tribunál nesplnil povinnost odůvodnění, když v tomto ohledu v bodě 79 napadeného rozsudku bez dalšího upřesnění odmítl jako „zjevně neopodstatněné“ argumenty navrhovatelky, jimiž se dovolávala domnělého rozporu bodu II.30 všeobecných podmínek s dobrými mravy chráněnými článkem 1172 belgického občanského zákoníku.
- 52 V rámci druhé části tohoto důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatelka Tribunálu vytýká, že se nezabýval otázkou neplatnosti bodu II.30 všeobecných podmínek, přestože tento bod podle jejího názoru porušuje články 1172 a 1231 belgického občanského zákoníku. Navrhovatelka uznává, že Tribunál omezil dopady použití bodu II.30 všeobecných podmínek. Za tímto účelem v bodě 94 napadeného rozsudku konstatoval, že uvedený bod nelze použít na pouhou škodu související s prodlením při vrácení neoprávněně vyplacených záloh. Dále podle navrhovatelky využil možnosti upravené v článku 1231 belgického občanského zákoníku, která spočívá ve snížení výše paušální náhrady škody, kterou je Komise oprávněna požadovat, na 10 % částky záloh, které mají být vráceny. Tím Tribunál snížil částky, které mají být vráceny, avšak zachoval použitelnost bodu II.30 všeobecných podmínek na projednávaný případ. Podle názoru navrhovatelky měl přitom Tribunál prohlásit neplatnost tohoto bodu II.30, jelikož je v rozporu s článkem 1172 belgického občanského zákoníku, a dospět tak k závěru, že navrhovatelka nemá žádnou povinnost k náhradě škody.
- 53 V této souvislosti odkazuje navrhovatelka na ustálenou judikaturu v oblasti zneužívajících ujednání ve vztahu ke spotřebitelům, podle níž nemůže příslušný soud omezit zneužívající všeobecné podmínky smlouvy pouze na tu jejich část, která je ještě v souladu s právem, ale musí naopak její použití ve vztahu ke smluvní straně vyloučit (rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 58 a následující). Tuto judikaturu lze podle názoru navrhovatelky použít na projednávaný případ, jelikož je podobně jako spotřebitelé slabší stranou smlouvy o financování ze strany Unie, jíž jsou uloženy všeobecné smluvní podmínky Komise, aniž má možnost je vyjednat.
- 54 Komise má za to, že pátý důvod kasačního opravného prostředku musí být zamítnut.

– Závěry Soudního dvora

- 55 Stran první části pátého důvodu kasačního opravného prostředku vycházející z nedostatečného odůvodnění je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v rámci kasačního opravného prostředku účelem přezkumu Soudního dvora zejména ověřit, zda Tribunál právně dostačujícím způsobem odpověděl na souhrn argumentů uplatněných navrhovatelem, a dále, že důvod vycházející z nedostatečné odpovědi Tribunálu na argumenty uvedené v prvním stupni v podstatě znamená, že je tvrzeno porušení povinnosti uvést odůvodnění, která vyplývá z článku 36 statutu Soudního dvora Evropské unie, použitelného na Tribunál na základě článku 53 prvního pododstavce téhož statutu, a z článku 117 jednacího řádu Tribunálu (rozsudek ze dne 11. května 2017, Dyson v. Komise, C-44/16 P, EU:C:2017:357, bod 37 a citovaná judikatura).
- 56 Z ustálené judikatury Soudního dvora v tomto ohledu vyplývá, že povinnost uvést odůvodnění, kterou má Tribunál, neznamená, že musí poskytnout vysvětlení, ve kterém se vyčerpávajícím způsobem postupně bude zabývat každou z úvah uvedených účastníky sporu, a že odůvodnění tudíž může být implicitní za podmínky, že umožní zúčastněným osobám seznámit se s důvody, proč Tribunál nepřijal jejich argumenty, a Soudnímu dvoru disponovat poznatky dostatečnými k tomu, aby vykonal svůj přezkum (rozsudek ze dne 11. května 2017, Dyson v. Komise, C-44/16 P, EU:C:2017:357, bod 38 a citovaná judikatura).

- 57 V projednávaném případě Tribunál v bodě 79 napadeného rozsudku odmítl argumenty navrhovatelky týkající se domnělého rozporu bodu II.30 všeobecných podmínek s dobrými mravy chráněnými článkem 1172 belgického občanského zákoníku jako zjevně neopodstatněné. Tím pouze tyto argumenty odmítl, aniž své posouzení jakkoli odůvodnil.
- 58 Je sice pravda, že tvrzení navrhovatelky bylo odmítnuto jako „zjevně“ neopodstatněné, avšak to nemění nic na tom, že odmítnutí argumentu uplatňovaného navrhovatelem, byť je jakkoli zjevné, nezabývá Tribunál povinnosti své rozhodnutí odůvodnit. Tribunál tak své posouzení nedostatečně odůvodnil, což však v projednávaném případě nemůže vést ke zrušení napadeného rozsudku.
- 59 Jak totiž Tribunál uvedl v bodě 76 napadeného rozsudku, posouzení čtvrté části návrhových žádání týkající se paušální náhrady škody vyžadovalo ověřit, zda Komise tento bod použila za okolností projednávaného případu v souladu s pravidly belgického občanského zákoníku upravujícího použití sankčních ujednání. Vzhledem k tomu, že belgické právo použitelné na sporné grantové smlouvy použití těchto ujednání upravuje a takové sankční ujednání, jak Tribunál připomněl v bodech 81 a 82 napadeného rozsudku, vede v souladu s článkem 1229 belgického občanského zákoníku ke kompenzaci prodlení při plnění hlavního závazku nebo jeho nesplnění, nemůže být tedy sankční ujednání upravené v bodě II.30 všeobecných podmínek považována za protiprávní nebo v rozporu s dobrými mravy.
- 60 Druhá část pátého důvodu kasačního opravného prostředku spočívá na předpokladu, že byly porušeny články 1172 a 1231 belgického občanského zákoníku.
- 61 Jak přitom vyplývá z posouzení první části pátého důvodu kasačního opravného prostředku, Tribunál článek 1172 belgického občanského zákoníku neporušil. Ohledně článku 1231 uvedeného zákoníku postačí připomenout, že toto ustanovení, jak správně uvedl Tribunál v bodě 90 napadeného rozsudku, nestanoví podmínky platnosti sankčního ujednání, ale umožňuje soudu snížit částku požadovanou věřitelem, pokud zjevně překračuje částku, kterou mohly strany stanovit pro účely náhrady škody plynoucí z nesplnění dotčené smlouvy.
- 62 Kromě toho je třeba k argumentu odkazujícímu na rozsudek ze dne 14. června 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), že Tribunál měl prohlásit bod II.30 všeobecných podmínek za nepoužitelný, konstatovat, že je uplatněn před Soudním dvorem poprvé a musí být ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny v bodě 29 tohoto rozsudku, odmítnut.
- 63 Z toho plyne, že pátému důvodu kasačního opravného prostředku nelze vyhovět.

K návrhovým žádáním kasačního opravného prostředku v rozsahu, v němž se týkají nákladů řízení v prvním stupni

- 64 Navrhovatelka se domáhá zrušení bodu 4 výroku napadeného rozsudku, v němž Tribunál rozhodl, že ponese vlastní náklady řízení, včetně řízení o druhém a třetím návrhovém žádání žaloby, o nichž nebylo třeba rozhodovat.
- 65 Je třeba připomenout, že podle článku 58 druhého pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie se „kasační opravný prostředek nemůže týkat jen výše náhrady nákladů řízení nebo rozhodnutí, která ze stran je má platit“. Mimoto podle ustálené judikatury platí, že v případě, že byly zamítnuty všechny ostatní důvody kasačního opravného prostředku, musí být návrhová žádání týkající se údajné protiprávnosti rozhodnutí Tribunálu o náhradě nákladů řízení podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřípustná (viz zejména usnesení ze dne 16. září 2005, Schmoldt a další v. Komise, C-342/04 P, nezveřejněné, EU:C:2005:562, bod 65, jakož i ustálená judikatura).

- 66 Z toho vyplývá, že jelikož byly všechny ostatní důvody kasačního opravného prostředku zamítnuty, musí být návrhová žádání týkající se údajné nesprávnosti rozhodnutí Tribunálu o nákladech řízení prohlášena za nepřijatelná.
- 67 Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že kasační opravný prostředek musí být zamítnut v plném rozsahu.

K nákladům řízení

- 68 Podle čl. 138 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora, který se použije na základě čl. 184 odst. 1 téhož jednacího řádu na řízení o kasačním opravném prostředku, se účastník řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise náhradu nákladů řízení od navrhovatelky požadovala a navrhovatelka neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

1) Kasační opravný prostředek se zamítá.

2) Společnosti Ludwig-Bölkow-Systemtechnik GmbH se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.